

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Našim naročnikom.

S pričujočo številko so dovršile „Novice“ svoje šesto leto in sicer ne oslabele, ampak mnogo ukrepljene — bodi-si gledé na sodelavce ali gledé na naročnike: število obojih je raslo.

Zato izrekamo podpisani najtoplejšo zahvalo vsem prijateljem naših „Novic“ ter pristavljamo prošnjo, naj jih ne zapusté tudi v prihodnjem letu. Z zavestjo smemo reči, da smo se trudili ravnati se po geslu „vse za vero, dom, cesarja“, da smo si prizadevali spolnovati nalogo, katero smo si dali. Temu geslu, tej nalogi ostanemo zvesti tudi dalje, dasi se je osebstvo pri „Novicah“ nekoliko spremenilo, ker je od sodelovanja odstopil g. Iv. Lapajne, vodja meščanske šole v Krškem. Mnogo je č. g. pisal za „Dol. Nov.“ bodi mu tu izrečena naša zahvala! „Dol. Nov.“ bodo ohranile prejšnjo obliko in ceno. Kakor prej tako tudi sedaj ne bodo hodile na čelu boja, — to vže zato ne, ker pri malej obliki ni prostora za boj — pač pa bodo vselej mirno zagovarjale dobro pošteno stvar. Odločno bodo vselej npravne, nikdar ne bodo prikrivale katoliškega prepričanja, bode

naj kjer koli, marveč se bodo odločno postavile zlasti v šolskih rečeh na stališče, na katerem so naši škofje. Take morajo biti „Dol. Nov.“ ker se pišejo za naše verno ljudstvo.

Radi tega pa tudi upamo, da nam bodo zvesti ostali naši dosedanji naročniki — še več — da nam bodo pridobili tudi novih. Vse rodoljube zlasti vrle duhovnike pa prosimo, naj razširjajo med narodom naš list, nas pa naj blagovolé podpirati tudi z dopisi, naznanili. Nekateri so nam to obljubili; želimo jih še več, da bode list bolj mikaven, bolj koristen.

Dr. J. Marinko.

Josip Rome.

Ivan Krajec.

Matej Jereb.

Gospodarske stvari.

Dolenjski kmetovalci, pripravljajmo se na železnico.

(Dalje.)

Največje koristi bode za Dolenjsko gotovo tista kmetiška tehnična obrt, katera ima največje pogoje, da bode vspevala. Taka bi bila v prvi

PODLISTEK.

Govor g. dr. Marinko-ta

ob priliki obletnice tuk. katoliške družbe rokodelskih pomočnikov.

Slavna gospoda!

Nekako tesno mi je pri srcu, ko sem stopil pred Vas, blagorodna gospoda, da Vam spregovorim nekaj besedi.

Kaj naj vam vendar povem? Ta si želi morda, da mu popišem kakovo mično dogodbo, drugi, da naj mu govorim o kakej vednostnej stvari; ta, naj mu popišem kako se dobi sreča, uni zopet kaj družega. Vsem vstreči ni mogoče. Zato se hočem ravnati po resničnem pregovoru: „česar je polno srcé, rado iz ust gré“ — to tem bolj, ker sem prepričan, da Vas je, gospoda, največ, ki pričakujete, da Vam spregovorim o reči, ki nekako globoko tiči tu-le notri v mojem srcu — o našem društvu.

Res je, da sem Vam o tem uže nekaterekrat govoril — govoril vže tudi tako, da sem

bil kar siten, kar nadležen berač — pa nič ne dé, vnovič pridem na isti predmet. — Obljubim pa, da danes ne bodem siten — vsaj preveč ne!

Od kar se nismo videli na tem kraju (bilo je lani ta dan) je Gospod Bog društvo naše jako blagoslovil. Podal nam je roko slavni deželni zbor, kranjska hranilnica, pokojni g. Cimbas in neki drug duhovnik z velikimi darovi, naklonil nam je podporo gospodov duhovnov in neduhovnov iz Mesta in od drugod, posebno tudi blaga srca nekaterih tukajšnjih gospód, tako smo mogli plačati čez 1000 gld. dolga. V resnici hvaležno povzdigam svoje srce k nebesom ter pravim: Hvala Ti, Oče dobrotni! Hvala pa tudi Vam, blagóčuteče gospe, za dobro vneti gospodje, naj Vam Vsegamogočni poplača tukaj in tudi onstran groba! Ob enem mi je pa to tudi nov dokaz, da nihče ni goljufan, ki zaupa v Gospoda. V njegovo pomoč smo verovali, ko smo delo pričeli, nanj smo se ozirali tudi pozneje — in vidimo, da ne za-tonj. —

vrsti gotovo pivarstvo. Pred leti bi bilo skorej kar neumno v vinski deželi na pivarstvo misliti. Vse drugačne razmere so pa dandanes. Trtna uš je uničila že zelo po vseh vinorodnih deželah kaj dosti vinogradov, žali Bog ne najmanj v naši domovini, na Dolenjskem. Trtna uš bode pa svoje delo še nadaljevala, pred ko ne toliko časa nadaljevala, da bode vse današnje vinograde uničila. Da bi kedo sredstvo izumel, s katerim bi bilo mogoče trtno uš uničiti, trti pa ne škodovati, in sicer po ceni sredstvo, tako da bi se ga mogli lahko vsi vinogradniki kar skraja posluževati, na to skoraj nikakor ni misliti. Kaj se ni že v tej zadevi skusilo na Francozkem, Nemškem, Ogrskem, Avstrijskem itd. pa v-e zastoj.

Z saditvijo ameriških trt že gre. Z njimi je že mogoče uničene vinograde z novimi nadomestiti. Ali da bi se pa moglo kje tako hitro zasajati, kakor uš končuje, to je pa popolnoma nemogoče, že celo na Dolenjskem. In zato se sme sklepati z največjo gotovostjo, da ni daleč pred nami tisti čas, v katerem se bode sploh le kaj malo vina pridelovalo, in kar se ga bode pridelovalo, bode sila drago, tako drago, da si ga bode mogel privoščiti le prav premožen človek. Upijanjivim pijčam je pa svet dandanes že tako privajen, da jih popolnoma opustil ne bode nikdar več.

Sadni mošt, razna žganja, nadomestovala bode ta že vino, ali v največji meri storilo bode pa to gotovo le pivo. Piva popije se že dandanes ne le po nevinorodnih deželah, ne le po velikih mestih, ampak sploh povsod, tudi po vinorodnih deželah in na deželi, na kmetih toliko, da je kar čudo. Vse to je pa proti temu, kar še le pride, le malo, toliko ne nič. Res, človek ne more sko-

raj verjeti, ko sliši, da so pivarne, katere kar na stotisuče, da, na milijone hektolitrov piva na leto skuhajo ter v promet spravijo. Takih pivaren je mnogo, pa za prihodnost le še premalo, veliko premalo. Že obstoječe pivarne bodo gotovo povsod še razširili, kjer jih pa še ni, bodo pa nove napravili. In ni dvomiti, da pride tudi za Dolenjsko zopet čas, ko se bode tudi v nji zopet pivo kuhalo, kakor se je že nekdanj, ko je bila pivarna v Soteski, v Kandiji, v Rudolfovem, v Bršlinu itd. Vse te nekdanje našete pivarne in še dosti drugih v naši deželi je moralo res da delo ustaviti. Pa zakaj? Pregovor veli da velike ribe male pojedajo.

Tako se je zgodilo tudi z nekdašnjimi malimi pivarnami. Ko železnice še bilo ni, ni bilo mogoče pivo od daleč dopeljevati, po železnici se pa to dandanašnje lahko zgodi. To je prvi ter poglavitni vzrok, zakaj da so zadušile velike, da velikanske dunajske, graške in dr. pivarne, naše male domače. Koj drugi vzrok bil je pa ta, da male pivarne niso izdelovale tako finega piva, kakor velike, ker tega znale niso, da tega niti niso mogle znati, ker niso bile tako uredjene kakor bi morale biti. Vkljub velikanski množini piva, katero velike pivarne dandanes izdelujejo, vidimo pa, da cena pivu le raste, tako da je danes pivo vže tako drago kakor vino, da, še dražej. Leta 1856. pil je pisatelj teh vrstic v Postojini domače pivo po 12 kr. stari bokal, danes čez komaj 34 let stane liter ne bokal najcenejšega piva 24. Cena piva pa le še vedno narašča, ker ga vse današnje pivarne vže skoraj toliko izdelati ne morejo, kolikor se ga potrebuje. In od tod pride, da tudi manjše pivarne vže zopet lahko shajajo, da tudi one poleg velikih zopet lahko obstojé, to

Res je, še imamo dolgov do pet in pol tisučakov, a On, ki nam je bil pomoč doslej, nam tudi dalje ne bode odtegnil Vaše pomoči, slavna gospoda, to tem bolj, ker ima hiša v drugej vrsti tudi namen podpirati dijake, kakor hitro bode mogoče.

Pa utegne reči kedo: je-li ta družba res vredna take podpore? ali, da rabim besede iz nekega lista „ni-li to pesek v oči?“

Gospoda, pravijo sicer, da vsak berač svojo malho hvali, trdi se, da lastna hvala smrdi, vendar rečem drzno: katoliška družba rokodelskih pomočnikov je vredna podpore. Zakaj? Zato ker ima lep namen; zato ker je dandanes v tem razburkanem času — naravnost potrebna. Znani so Vam različni napor delavskega stanu, veste kaj nameravajo: razdreti sedanj red, prisvojiti si siloma pravice, koje si prilastujejo. V Hallu zbrani vodje socijalnih demokratov zatrjujejo naravnost, da je njih namen uničiti monarhični državni red, razdreti družbinski in gospodar-

ski red ter razširiti brezbožstvo, — nevero. Kaj pa je človek brez vere, nam kaže zgodovina le prejasno zapisano s krvavimi črkami — s potoki prelite človeške krvi. Naše društvo se takim nakanam ustavlja, pravi član Kolpingovega društva zametava take poskuse dobro vedoč, kaj nas uči evangelij Kristusov. Zato so take družbe trn v očesu vsem anarhistom, socijalistom itd.; vedó namreč, da iz njih ne bode dobiti članov za prekucijske namene. Nam, gospoda, pa ravno iz tega vzrašča dolžnost, take družbe še posebno pospeševati.

Pa člani vendar niso kaj posebnega, nič boljši nego drugi — družbo zapuščajo — vedno manj jih imaš, mi seže morda drugi v besedo. Ne verjamem; pa ko bi bilo res, je-li potem družba kriva? Ali družba uči napačno? In ko bi bili vsi udje slabi, tega vendar ni storila družba, ampak člani sami. Bodemo pa li potem družbo kamnali? Kaj, ako so v kacem razredu dijaki slabi, bomo li za to šolo zavrgli? Ako bi bili

tembolj ker ne izdelujejo slabšega piva memo velikih. Dokaz temu so nam naše domače pivarne kakor Kozlerjeva, Perlesova, Auerjeva v Ljubljani, Jakličeva v Kočevji. Ne bode preteklo pet let po otvoritvi dolenske železnice, in videli bomo nastati v Rudolfovem ali pa še kje drugod nove pivovarne. Ali jih ustvari domači kapital, ali pa ptuji, to biti mora nam dolenskim kmetovalcem pač vse jedno. O nikakor vse jedno nam pa ne sme biti to, od kod bodo dobivale nove pivarne potrebni ječmen, potrebni hmelj? Ako imajo jedno kakor drugo le iz družih dežel dobivati, iz naše pa le vodo in kurivo, koristili bodo našemu kmetijstvu le bore malo. Domač ječmen, domač hmelj jim moremo ponuditi, potem bodo domačemu kmetijstvu na korist. Čas je torej vže danes, da se v raznih krajih Dolenjske pričnejo poskušnje, s pridelovanjem pivovarskega ječmena, domačega hmelja.

(Dalje prih.)

Viša dekliška šola v Ljubljani.

V predzadnjem listu „Dol Novic“ smo pisali poročevaje iz Kranjskega deželnega zbora to-le: Bode-li dovolil, da se napravi nova slovenska dekliška šola v Ljubljani, kakor je sklenil ljubljanski mestni zbor, akoravno so ljubljanske Uršulinke podobno šolo vže odprle, ki ne bode stala nič niti mesto niti deželo, nova pa bi zahtevala vsako leto 12.000 gld. . . .

Te besede so jako razkačile nekega gospoda učitelja, ki je veliko delal za naše „Novice“. Pisal nam je med drugim, da nikakor ne more biti vnet za list, — ki je zoper šolstvo, ki ne pripoznava velikanskega daru g. Gorupa — celih 170.000 gld. itd.

pri katem sodišču vsi uradniki malovredni, bomo li potem vsako sodnijo odpravili? Ali, če hočete, ker so v nekaterih krajih kristijani slabi, hudobni, bomo li zato katoliško cerkev iztrebili? — Ne, ravno narobe je: treba je krščansko prepričanje le bolj poživljati — in tudi pri njih se bode pokazal sad — poboljšanje!

Res je Gospoda, zadnji čas se je pritiho-tapil nekov duh, ki dela zoper našo družbo kolikor mogoče, res je, da nekoji ljudje odvrčajo roko-delce od naše družbe, res je, da se jih je neko številce izneverilo; ali je pa potem družba sama slaba? ali nepotrebna? Ne, še bolj je potrebna, slavna gospoda, da z združenimi močmi delamo na to, da pomočniki pristopijo k družbi, da jo podpiramo kolikor mogoče, da jej bode možno delovati vspešno. Zlasti Vi, gospodje mojstri, imate tu imenitno, imate največo nalogo! spodbujajte svoje pomočnike, naj pristopajo k družbi — še več, gospodje mojstri, prihajajte ob nedeljah zvečer

Ker se o reči samej toliko pisari v slovenskih listih, mislimo, da je dolžnost o tem spregovoriti tudi Dolenjskim Novicam, listu ki je namenjen posebno našemu kmetiskemu ljudstvu. Pisali bomo o reči, kakoršna je, brez kacega drugega namena.

Narodnjak g. Gorup, veliki trgovec v Reki, je ponudil 120.000 gld. za ljubljansko bolnišnico s pogojem, da se napravi nova na drugem kraju, staro poslopje naj se priredi za novo slovensko dekliško šolo. Razun tega je plemeniti gospod obljubil še veliko (50.000) za stipendije dekletom, ki bi obiskovale to šolo

Gotovo je to lep, plemenit, velikanski dar, to mora priznati vsakdo. A drugo vprašanje je, bi li bil dar deželi res koristen? Ni namreč vsako darilo koristno, marveč lahko v škodo — da celo v pogubo. Ako bi kedo podaril meni najboljšega konja, naj bode vreden tudi 500, 800 gld. pa bi mi ukazal, da si moram kupiti voz, vzeti hlapca, rediti konja — ga ne sprejemem nikdar. Zakaj ne? Zato, ker bi mi ta podarjeni konj požrl mnogo denarja brez potrebe. Jaz bi z njim ne imel kaj početi; ako se moram tu ali tam kamo peljati, si najamem voz — in gotovo me ta v letu ne stane niti dvajseti del tega, kar bi me stal podarjeni konj.

Kaj pa če je pri darilu g. Gorupa tudi nekaj podobnega? Poglejmo!

Viša dekliška šola bi stala vsako leto najmanj, 12.000 gld. Ljubljansko mesto je izreklo, da je pripravljeno prevzeti 8000 gld. drugo bi morala dati pa dežela — torej 4000 gld. vsako leto, to so obresti od 100.000 gld. Prašamo pa, je li ta dar za našo deželo, zlasti še za vas kmete, toliko vreden? Reči moramo, da nikakor

sami semkaj — vaš vzgled bode bolj vlekel nego moja slaba beseda. V družbi ne boste slišali nič slabega, ampak samo dobro. Ne bode se jim priporočal zakon kacega nevernega socialista — ampak zakon, ki je prišel iz nebes, nravna postava Gospoda našega Izveličarja. Vsi pa se združimo, vsi delajmo, da ohranimo naše rokodelce verne, poštene, da jih obvarujemo pogubnega strupa, ki sili iz tujega tudi v našo domovino. Ako ne pomagajo mila, rabimo ostra sredstva! Plevel mora iz njive!

Iz srca privoščim delavcem, da si opomorejo toliko, da bodo mogli res pošteno, človeka vredno živeti; toda priboré naj si to s poštenimi sredstvi, po pravem potu!

Slednjič še par besedic o programu. — Gospoda, ne pozabite, da imate pred seboj rokodelce, ki sučejo orodje od ponedeljka do nedelje, ne pa učenih gospodov. Tako sodite posamezne točke. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!

ne. V to šolo bi hodilo le malo deklet in te bi bile sploh le od bogatih ljubljanskih starišev, nekaj morda tudi od bogate gospode iz drugih mest — od pravih kmetov bi gotovo ne hodili v to šolo po dve hčerki vsako leto. Zakaj bi morale pa potem kmečko ljudstvo plačevati, da se morejo izobraziti nekatera dekleta premožnih Slovencev. „Dol. Novice“ bi pravo imele, ako bi djale: Bogatini, osnujte si tako šolo sami, ako jo potrebujete, vsaj moramo tudi mi kmetje skrbeti sami za svoje občinske šolske potrebe.

Pa naj bode, tega ne rečemo; še več recimo, da bodo tudi nekatere kmečke hčere želele več izučiti se. Potem pa trdimo, da nam ni treba tako drage stvari t. j. ni treba ravno nove šole. Zakaj pa ne? Zato, ker imamo podobno veliko ceneje, katero si lahko najamemo — in to je šola pri ljubljanskih Uršulinkah. Navadnim potrebam deklet od premožnejših ljudi bode zadostovala popolnoma — čemu torej postavljati hišo ko jo vže imamo za potrebo. Te šole ne bo treba zidati; deželni zbor jej je pa dovolil letos le 800 gld. za naprej pa le po 1000 gld. letne podpore. Prihranimo si toraj vsako leto 3000 gld., ki se bode dali porabiti pač bolje kje drugej; vsaj imamo potrebo, da se skoraj ne vidimo iz njih.

Smo li z zgornjimi besedami res pisali zoper kakovo potrebno šolo, zoper učiteljski stan? vsak pameten človek vidi, da so o tem storile „Dolenjske Novice“ le svojo dolžnost kot list, ki se ima potegovati zlasti za koristi kmetskega ljudstva. — Ali pa morda poreče kedo, da smo zoper šolo zato, ker pišemo za versko šolo? Kedor tako misli, prosto mu. Toda mi pa vemo, da tako šolo hoče naše ljudstvo, da tako šolo zahtevajo naši škotje, katere poslušati je katoličanom dolžnost; mi vemo, da verska šola pač ne bode niti za vlas slabša pač pa v mnogem oziru boljša, kakor je sedanja. — Ako je kedo, ki nas zaradi tega obsojuje bodi si iz stanu katerega koli, naj bode; ne uklonemo se nikdar — prepričani, da imamo pravo.

Da nismo tako grozno napačno sodili nam kažejo tudi dogodki v našem deželnem zboru, ki pričajo, da je naših misli tudi mnogo naših deželnih poslancev, da je to sprevidel celo g. Gorup sam. V dokaz navedemo samo poročilo lista „Slovenca“ v 269 številki od 22. novembra, ki se glasi:

„Gosp. Gorup je v včerajšnji seji finančnega odseka odmaknil svojo ponudbo za nakup deželne bolnišnice. Pri obravnavi so namreč poslanci nasprotne strani obžalovali, da se je spojilo vprašanje zgradbe nove bolnišnice, za katero so vsi poslanci, z višjo deklinško šolo, proti kateri so opravičeni pomisleki. Z letno podporo 4000 gld. bi bil za vselej vezan kapital 100.000 gld., katerega v ta namen potrositi de-

žela ni dovolj bogata. Tudi nikjer drugod dežele ne podpirajo takih šol. Gosp. Gorup bi bil storil veliko večjo uslugo mestu in deželi, ko bi splotja prepustil v kak drugi namen, n. pr. za obrtnijsko šolo. Tudi ustanove niso na pravem mestu, ker povsod v take višje deklinške zavode zahajajo dekleta premožnih rodbin, ne pa take, ki se odgojujejo s pomočjo ustanov. Gosp. Gorup s svojo ponudbo pritiska na deželo, da bi morala naložiti neprimerna bremena. Vsled te kritike je gospod Gorup, ki je bil navzoč pri seji, izrekel, da on noče delati nobenega pritiska in da odmakne svojo ponudbo ter je odšel. Finančni odsek je potem pretrgal sejo, da bode poročevalec mogel staviti nove predloge zastran zgradbe bolnišnice“.

Blagi gospod Gorup je ponudil vendar le — za staro bolnišnico 120.000 gld. s pristavkom, da jo prepusti, da se v njej vstanovi obrtna šola, bolnišnico pa napravi na drugem kraju. Deželni zbor je sprejel ta predlog — za katerega smo tudi mi iz celega srca.

Obrtne šole so dandanes jako potrebne, bodo pa brez dvoma še vedno bolj, ako hočemo, da bode mogla naša obrtnija prekositi tujo, ali vsaj ostati z njo na enakej stopinji. Zato smo jako hvaležni g. Gorupu za njegov velikodušni dar, želeč. naj donaša obilnega plodu še poznim rodovom.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Dunaji se je začel državni zbor 4. dec. Brž prve zaseje so bile precej viharne. Zlasti so si prizadevali liberalni Nemci, da bi bili zavrgli izvolitev dalmatinskega poslanca Masovičiča. Dela bode imel državni zbor dovolj; da bi bilo gospodom res mar le korist narodov, ne pa stranski — hujskalni nameni. Kaže se, da se bode ohranila dosedanja večina.

Sprava med Čehi in Nemci nahaja vedno več nasprotovanja — skorej gotovo bode splavala po Labi.

Povsod po Avstriji se pripravljajo na prihodnje ljudsko štetje. Nemci posebno pridušajo svoje rojake, naj pazijo, da se ne eden ne izgubi materi Nemčiji. Slovenci, tudi mi se pokažimo slovenske može!

Ogrski delavci so imeli v Budapešti 7. t. m. shod. Sklenili so, da se mora napraviti postava, ki bode varovala delavce, da naj se dela samo 8 ur na dan, da naj imajo ob nedeljah počitek najmanj 36 ur, to je vso nedeljo in še pol dneva. — Tudi avstrijski rudokopi, ki so zborovali 7. in 8. t. m. na Dunaju, zahtevajo tisto število ur za delo in počitek. Pod zemljo je pač res 8 ur dela na dan popolnoma dosti.

Kaj je novega po širokem svetu?

Rusija pridno pospešuje svoj promet, skuša porazumeti se s Kino, zboljšala se je rusko-rumunska kupčijska pogodba.

Nemški cesar zahteva, naj se Nemci po šolah še bolj nemško vzgojujejo. Za nas so vže sedaj malo preveč ošabni ti nemški Pru i.

V **Italiji** je brezverni minister Krispi zmagal pri volitvah. Zakaj? Ker se Katoliki, ki imajo veliko večino, n kjer ne vdeležujejo volitev. Sicer pa je v Italiji vse gnilo.

Na **Španjskem** je konservativna vlada zmaga pri volitvah z veliko večino.

Na **Francoskem** mora odslej davek plačati, kedor bode kakovo naznanilo prilepil na hišni zid.

Domače vesti.

(Dolenjska železnica.) O dolenjski železnici tukaj vse govori; to je gotovo dokaz, da nam je je res potreba. Seve da se čujejo včasih tudi neumni glasovi, da bodo morali kmetje sami delati železnico — ali dati kaj posestva — zastonj! To je bedarija; ne enega voza ne bode treba nikomur zastonj dati, razun tega, kar so občine obljubile prostovoljno. Naj več se ve da zanima Novomeščane pa tudi druge, kje bodo posamezni kolodvori.

(Bakljado) napravili so Novomeščani g. državnemu in deželnemu poslancu profesorju Šukljetu v znak hvaležnosti za njegove zasluge za dolenjsko železnico, na predvečer njegovega godu 2. t. m.

(Krasno novo cerkveno obleko) je dobila tukajšnja kapiteljska cerkev; stane nekaj tisučakov. Čudili smo se jej pretečene praznike. Delo je preskrbela gospa Ana Hofbauer v Ljubljani.

(Zadnji dan leta) se bode štelu ljudstvo po celem cesarstvu. Mislili smo o tem več pisati, ali ni nam mogoče, ker pomanjkuje prostora. Zato rečemo samo sledeče: Slovenci, ne pozabite, da ste Slovenci; naj se ne dá nihče premotiti, da bi zapisal, da je Nemec, njegov jezik nemški! To bi bilo grdo in sramotno. Med Nemci ga ne bode ne enega, ki bi djal, da je Slovenec. Bodemo-li samo mi take šleve, da bi se sramovali svojega roda? Gotovo ne! Bog varuj!

(Preširnov večer), katerega je napravila tuk. čitalnica dne 29. nov. bil je dobro obiskan. Igra vršila se je prav dobro, a bile so tudi uloge v pravih, večjih rokah, le žal, da so igre postale na našem odru tako redke. Petje bilo je tudi popolnoma dovršeno, ter smemo pričakovati tudi pod novim kapelnikom uspešnega delovanja pevskega

društva, kar velja tudi o godbi, v kateri se posebno odlikuje 12 letni deček, sinko novega kapelnika.

(Miklavžev večer), katerega je napravil „Dol. Sokol“ v soboto 6. t. m. bil je dobro obiskovan, ves spored izvršil se je v občo zadovoljnost. Omeniti nam je posebno, kako čutno je bilo videti ubogo deco, prejemši lepo obleko po Miklavžu, katero se je tem omislila po prizadevanji milosrčnih gospá; nabralo se je za 32 oblek z ubutevjo vred, ter so jo dobili dečki in deklice. V istini lepa misel ter zasluži občega priznanja in hvaležnosti. O, da bi se take lepe navade ne opuščale in tudi v prihodnje gojile!

(Tukajšnja družba rokodelskih pomočnikov) obhajala je svojo navadno obletnico. Od kar družba deluje, so njene veselice vselej mnogoštevilno obiskane; toda toliko ljudi društvo pač še ni nikdar videlo v svojih prostorih kakor zadnjič: vse se je trlo. Med pričujočimi smo videli prve gospode in gospe našega Mesta n. pr. g. okrajni glavar z družino, tako g. državni pravduik g. svétnik Vojska itd. Občinstvo je pokazalo zopet, da čisla rokodelsko družbo — posebno pa je tudi pričalo s tem, kaj misli o onem zlobnem napadu v tržaškem listu, o katerem so govorile zadnje „Dol. Nov.“. Hvala Bogu, da je tako! Program je bil obširen. Pomočniki so se vrlo vedli, peli prav dobro štiri pesmi pod vodstvom neumornega g. P. Otokarja Aleša. Temn gospodu se ima res društvo mnogo mnogo zahvaliti, ako pomislimo, kako težavno mora biti z malim številom pevcev, ki se še mnogokrat menjujejo, doseči lepih uspehov. Prizor „Sluga kakoršen mora biti,“ se je dobro predstavljal ter vzbujal obilo smeha; Sveti Jožef z dvema angeljema; varuhoma kat. pomočnikov ter proseči pomočniki je bil ganljiv prizor — prav vreden katoliške družbe. Govor g. načelnika prinaša naš list na drugem kraju. Če omenimo še, da so obiskovalci po darovih in pri tomboli prinesli 78 gld., smo znameniteje reči bistveno povedali. Samo še enega ne smemo pozabiti: za predstavo je pripravljajal ter zvečer pomočnike ljubezljivo kostumoval g. prof. Vrhovec. Bodi mu v imenu društva najtoplejša zahvala!

(Iz Metlike) in tudi vže od drugod smo prejeli dopis, ki izraža željo, naj bi „Novice“ izhajale večkrat — vsaj trikrat v mescu. — Ta želja je za nas pač laskava, ali sedaj jej vendar ne moremo vstreči. Vzrokov je mnogo — a največi pač ta, da bi morale potem „Novice“ več veljati — naši ljudje pa večinoma prav težko plačujejo vže samo eden goldinar.

(† Umrl) je v Ljubljani blag mož, izvrsten župnik trnovski g. Fr. Karun. Pokojni je zidal z velikimi težavami trnovsko cerkev v Ljubljani, bil častni član ljubljanskega mesta, pravi član kranjske hranilnice itd. Naj počiva v miru!

(† Umrli) je v Vel. Slivnici pri Vel. Laščah rokodelski mojster, strugar in urar, ki je pa znal popraviti tudi vsako kmetijsko orodje. Znan je bil v vsemu okraju ter živel ves čas življenja v samskem stanu. Ni se mu tožilo, če je prečul tudi dve noči pri popravljanju stare ure, samo da je dobro naredil. Marsikdo je zdihnil: škoda ga je, kedo nam bo zdaj orodje popravjal? Pokojni Janez Zakrajšek je bil tudi krščanskega duha; rad je molil in čital — posebno tudi „Dol. Nov.“ Bog mu daj večni pokoj!

(Bralno društvo v Kostanjevici) bode imelo svoj redni občni zbor dne 28. grudnia t. l. v društvenih prostorih ob peti uri popoldne s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo knjižničarja; 5. shodni predlogi; 6. volitev novega odbora.

(† V Rosalnicah) je dne 24. listopada 1890. umrl v 68. letu svoje starosti posestnik Juro Nemanič v hiš. štev. 7. Pokojnik je oče našega rojaka — gospoda Davorina Nemanica, gimnazijskega ravnatelja v Serajevu. Zamrl je bil uzorn kmetovalec; bil je tudi več let župan i cerkveni ključar pri treh farah v Rosalnicah. Bog mu daj večni mir i pokoj!

(Iz Sodražice) se nam piše: 8. t. m. šla je neka tukajšnja, neomožena ženska, stara okolo 30 let, v bližnjo vas oddaljeno četrto ure od Sodražice. Bila je jako vdana pijančevanju, žganjskemu bratcu „pilpohu“. V veselem stanu si je navadno lici barvala, da bi bila lepša. Pijana od žganja vrnila se je v tem hudem mrazu zvečer po bližnji domov. Pri neki vodici so jo našli drugi dan otroci zmrznjeno, samo v beli spodnji obleki. Sodi se med ljudstvom, da je po nesreči spodrsnela, pala v vodico, nevedoč, kaj da dela, si je slekla mokro zgoreno obleko in potem tako obležala. Pri njej so našli 1 krajcar, ogledalo in mali kos rudečega popirja od cikoriije, s katerim se je navadno barvala. Tukaj velja pač pregovor: „Kakoršno življenje, taka smrt“.

(Rimske grobe) našli so dne 24. p. m. v vasi Otok pri Podzemlju. Dva sta bila posebno lepa. V enem so našli 3 lepe urne, eno svetilko lončeno, dve steklenici, ena je prazna, druga še napolnena z neko oljnato tekočino. Na svetilki je napis: „Fortis“. Vse je dobro ohranjeno. Drugi grob so žal nespametni kopalci menda iskaje denarjev popolnoma pokončali, le nekaj steklenih reči, med njimi dva uhana sta oteta. Tudi v tem grobu bila je ena svetilka toda je uničena. Izkopane reči se lahko vidijo v župnem dvoru v Podzemlju.

(V Metliki) je bilo zaklanih leta 1890: 247 volov; 80 krav; 3 junčki; 81 telic; 369

telet; 93 koz; 19 ovac; 39 jaguet; 251 svinj. Skupaj 1182 glav.

(Poziv slovenskim pisateljem!) Odbor „Matice Slovenske“ se obrača do vseh rodoljubnih pisateljev slovenskih z iskreno prošnjo, da bi čim preje tem bolj poslali kaj primernih doneskov za prihodnji „Letopis“; tudi razpisuje častno darilo 300 gld. za dve slovenski povesti. — Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru Matice Slovenske do 1. okt. 1891.

(Da zajec sadnega drevja ne gloda) namaže se z mazilom sestavljenim iz volovske krvi, apna, kravjeka, ter nekoliko ilovice. To mazilo je tako dobro, da se zajec s tem namazanega debela nikdar ne dotakne. Drevje namazati se more pa v lepem vremenu, da se mazilo na drevju posuši. Skora ravno tako dobro je, k vsakem deblu kake dve vejici češmiljovne zatakni. Zajec se češmilja (ne vemo zakaj) tako boji, da se ga povsod ogiblje. Sadjarji! letos žuga huda zima, zavarujte torej sadno drevje pred škodo po zajcih.

„(13 Božičnih pesem)“ za mešan zbor sta izdala P. A. Hribar in P. H. Sattner, katere je založil frančiškanski samostan v Ljubljani; tiskane so s tipami pri Milicu in stanejo 50 kr. Pesmi te so polne božičnega duha, prav srčno veselje izražajo v melodiji, in se bodo gotovo hitro udomačile na naših korih. One pač niso poskočne in posvetne, pa tudi dolgočasne prenapetosti sta se ogibala naših razmer večša gg. skladatelja ter s tem zadela ob pravo struno. Želimo toraj, da bi gg. organisti pridno segli po njih, ter jih pevajoč, pripravljali pot, pravemu, cerkve dostojnemu petju, oputili pa one cerkvi nedostojnebožičnice.

Razne vesti.

* (Krispi), minister po ropu zedinjene Italije, ima pač vzroka dovolj, pometati pred lastnim pragom ne pa se vtikati v tuje reči. Poglejmo! Švicarski listi nam pripovedujejo skorej neverjetne reči. Po italijanskej štetvi je v Italiji 336 občin, ki nimajo pokopališča ter svoje mrličke kar mečejo v podzemeljske prostore pod cerkvijo. Nad 200.000 ljudi stanuje v 27.202 nezdravih kletih, 9000 jih je, ki imajo stanovanje po lukinjah v skalovju. V 1700 občinah se vživa kruh samo ob praznikih; 4965 občin zaradi uboštv ne okusi mesa; v 600 občinah se ne dobi zdravniška pomoč; 104 občine imajo bolezen malarijo t. j. mrzlica zaradi močvirnega kraja. Pelagroso t. j. neko kožno bolezen ima 110.000 ljudi — ta bolezen pride navadno od pomanjkanja. Med 100 prebivalci jih 63 ne zna brati; 4890 občin nima nikakega stranišča.

* (Važen ukaz za Kras,) ker na Krasu vode jako pomanjkuje, je ukazal poljedelski minister znanemu preiskovalcu podzemskih votlin, g. Putiku, naj preiskuje in pozveduje, kako bi se dalo odpraviti na Krasu pomanjkanje vode, bodi si vže tako ali tako. Oglasil se bode pri okrajnih glavarstvih v Postojni

in Logatecu, ki ga imajo podpirati pri njegovem preiskovanju. To je prav; kajti ubogim Krašovcem se res mora pomagati. Gospodu Putiku pa želimo veliko srečo!

* (Südmark, to je društvo,) ki namerava kolikor mogoče pokupiti slovenskih gruntov ter jih naseliti z Nemci, vedno bolj raztega svoje mreže, ustanovilo je vže podružnice v Celovcu, Gradovini pri Gradcu, v Ljubljani, sedaj pa namerava tako osnovati v Mariboru in Ljutomeru. Slovenci bojte se te kače! Gospodarite dobro, da vam Nemec ne kupi grunta; ako bi pa bilo komu prodano posestvo, naj se potrudi Slovenec, da ga kupi!

* (Nemški učenjak Koch, profesor) zdravilstva v Berolinu, je bajé iznašel zdravilo, ki ozdravi jetiko. Doslej se je sploh mislilo, da je ta bolezen neozdravljiva. on pa pripravlja neko tekočino, ki se brizga jetičnemu človeku pod kožo ter ga, pravi, gotovo ozdravi. V Berolin hite sedaj ne le bolniki, ampak tudi zdravniki, ki se čudijo tem zdravilu, doslej je prišlo v Berolin vže 2000 zdravnikov od vseh strani sveta. Tudi iz Avstrije se jih je tje gori nekaj poslalo; naš deželni zbor je dovolil 200 gld. podpore zdravniku, ki bi hotel iti v to nemško mesto, da se ponči, kako se zdravi jetika. Nekateri še dvomijo, da bi bil ta lek istinito tako zdravilo ter se bojé kacih slabih nasledkov — ali če se skaže resnično to čudo, potem je g. Koch velik dobrotnik človeštvu, vsaj vemo, kako grozno je število ljudi, katere jetika vrže v zgodni grob.

Poslano.

P. n. občinstvo!

Najsrčnejša želja naše prelepe dolenske pokrajine, gradnje železnice po isti, se bode gotovo izpolnila. Tisoč in tisoč delavcev živele bode v času gradnje železnice v deželi. Lep bo zaslužek istih in po trdnopolnem delu iskali bodo delavci tudi kako veselje.

V Novem mestu je dozdej obstajala godba. Ta godba je zdaj in bo v bodoče velike važnosti. Isto izdržavati, jo popolniti pomagati, mora biti vsacemu v našem mestu ter v okolici skrb; stotero se bo to, kar za njo potrosimo, povrnilo.

Naša godba bo imela bodoče leta nalogo, v naše mesto ter okolico železniške delavce ter druge ljudi privabljati, ki hočejo preživeti par veselih ur.

Na lastne noge se postavimo in ne zamudimo pravega časa! Le jedenkrat nam čas pride, v kojem se bo dalo v kratkem času dveh let več zaslužiti. Varujmo pa prelepo pripomoč, ki jo imamo v naših godeih. Nikjer v deželi nemamo teh važnih mož — godecev v tolikem številu, kakor tu v našem mestu, ter v okolici istega.

Podpisani javimo častitemu občinstvu, da se je godbeno društvo na podlagi vladno potrjenih statut ustanovilo, — ki ima nalogo, našo godbo podpirati ter ji pomoči do one izvežbanosti, katere ji bo v bodoče treba, in javimo, da se je odbor tega društva popolnoma sporazumel z članovi mestne naše garde, ki združeni z odborom godbenega društva delajo na to, da se občna želja vseh prijateljev godbe izpolni, imeti v našem mestu dobro izvežbano godbo.

Treba je zdaj le večje denarne podpore, da se instrumenti dopolnijo ter po mogočnosti našim godecem boljše plačuje, ko dozdej, ker dosti več vāj bo treba, ko poprej.

Podpisani uljudno prosimo naše čestito občinstvo, da z denarji podpira to zdaj na pomirjeni podlagi stoječo našo godbo, ki bode vsakemu vesele trenutke, nam vsem pa, ki v kmetijstvu ali obrtu svoj zaslužek najdemo, lep dobiček donasala.

Doneske prosimo oddati g. Maks Brunerju, v Novem mestu, ki je denarničar godbenega društva.

„Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamena palača“.

V Novem mestu, dne 10. decembra 1890.

Franc Vertačič,

stotnik,

Anton Kus,

nadporočnik meščanske garde.

Dr. K. Slanc,

predsednik,

J. N. Surc,

tajnik godbenega društva

Listnica uredništva.

Gosp. F. F. v S. in več drugih dopisnikov. Hvala! Radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

M. B. iz Mokronoga: Vašega dopisa ne moremo sprejeti, ker ni nihče podpisan; zato Vam tudi priloženega goldinarja ne moremo dati nazaj, ker ne vemo, komu bi ga poslali. Vredništvo mora vselej vedeti, kedo mu piše, sicer se dopis ne sprejme.

Loterijske srečke.

Trst	29. novembra	17	42	9	54	69
Gradec	6. decembra	25	30	32	63	71

XXXXXXXX.

Za milo sočutje in obilo obiskovanje ob dolgi bolezní moje nepozabljive soproge, gospe

[Marije Brulc rojene Mogolič,

izrekam vsem sorodnikom in prijateljem, posebno pa milej gospej sestri Ani Božič za obilo obiskovanje in dobrotljivo postrežbo, kakor tudi za krasni rodbinski venec, ter spremljevalcem drage ranjke k večnemu počitku, priréno zahvalo.

KANDIJA, 13. decembra 1890.

[222]

Jožef Brulc.

— Somenj v Črnomlji —

bo kakor po navadi v torek po kvaterni nedelji,
to je 23. decembra 1890.

Mestna občina Črnomelj, dne 7. decembra 1890.

[215]

Franc Šusteršič, župan.

V nekem farovžu se sprejme

pošten mladenič za hlapca,

ker je dosedanji šel v Ameriko. — Več pove uredništvo „Dolenjskih Novic“.

[221—1]

Vavpet

se išče, kateri se zamore izkazati z dobrimi spričevali. Natančneje se izve v Otoški grajščini. Pošta St. Peter pri Novem Mestu.

[220—1]

ZAHVALA.

Ko so nam podpisanim poslopja pogorela, dala je banka „SLAVIJA“ mahom pregledati škodo, razdeliti na račun 3000 gld., in danes izplačala nam je ostanek na popolno našo zadovoljnost. — Ta čin je vreden, da se objavi, kar mi iz hvaležnosti radi storimo, ter banko „SLAVIJO“ vsakemu prav toplo priporočamo.

V METLIKI, dne 30. nov. 1890.

Šavor Janez, Matekovič Martin, Matekovič Ana, Cesar Peter, Golobič Janez, Golobič Jože, Režek Martin, Gornik Janez, Šavor Peter, Bojark Martin, Gosenc Martin, vsi z Radovice.
Rus Martin iz G. Lokvice, Gršič Marka, župan občine Radovice, priči. [219]

Ščurkolovke,

ali pasti za kuhinjske grile loviti, izdeluje klepar ali špenglar Kaitna v Radečah ob Zidanem mostu. Pasti so iz ploščevine ali pleha in stane jedna 80 kr. — Vsaka boljši biša si gotovo želi to nesnago iz hiše odpraviti in to se lahko in gotovo stori v kratkem času, če se nastavi v na sredi te pasti prirejeno majhno skledico malo strdi ali sladkorja. [217—1]

Na prodaj so

za polovico kupne cene [218—1]

knjige „Matice Slovenske“

izdajane od začetka t. j. od leta 1867 inclns. 1890.
Več se izve pri A. D. v Trebnji poste restante.

Mlin in žaga

s tremi tečaji in orodjem, katero je vse v dobrem stanu in katera imata vedno dovolj vode in tudi dosti opravila. zraven svinjski hlev, vrt in njivo, dala se bodeta 22. decembra t. l. ob 9. uri tam pri mlinu na Bistrici pri Mokronogu, v najem.

[216]

Franz Kristan, sequester.

Kovač in žagar se iščeta.

Vzame se samo neoženjene, poštene in trezne ljudi, kateri svoja dela dobro razumejo (drugim se ni treba oglasiti) in kateri se s tacimi spričevali skažejo, naj se ustmeno ali pismeno — oglasijo. Taki kovači kateri konjsko kovanje natančno znajo imajo prednost. Obadva, kovač in žagar morata posebno ob času žetve tudi pri gospodarstvu pomagati, če nimata v svoji službi dela — Plača s hrano je: za kovača 9 gld., za žagarja 7 gld. na mesec. [212—2]

Oskrbništvo grajščine Trebnje na Dolenjskem.

Jože Strzelba,

trgovec v Ljubljani,

kupuje vedno po najvišji ceni

vsako množino orehov. [204—3]

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem svojo, že pet let obstoječo

bukvoveznico

razširil, in si več strojev omislil, ter zamorem sedaj vsem spoštov. naročilom točneje in fineje postreči. — Za obilna naročila se uljudno priporočam

[211—2]

J. Krajec.

Gostilna v najem.

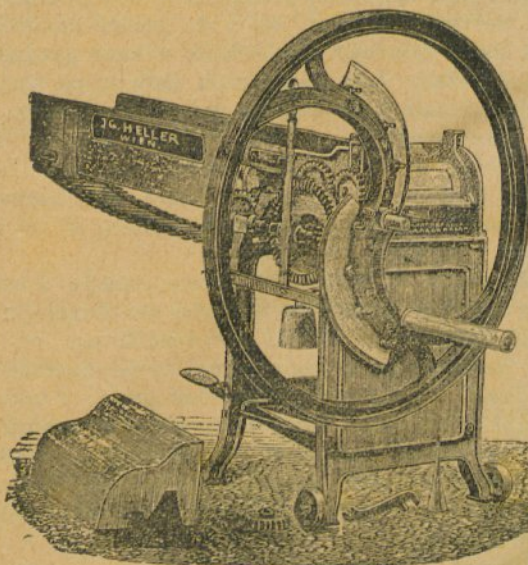
Na Drski poleg Novega Mesta št. 24 se tako zaradi družinskih razmer odda dobro obiskovana gostilna v najem. Več se izve ravno tam. [202—3]

Vsi stroji za kmetijstvo i vinorejo!

Vinske in sadne stiskalnice,
Grozni mlini in mlini za sadje,
vse najnovejše sestave v razni velikosti.

Škropilnice za trte.

Mlatilnice, snažilnice in vitlje ali vlečki,
robkalice za koruzo, sejalnice, plugi itd.

Automatične stiskalnice za zeleno klajo.
Sušilnice za sadje in zelenjavo.

Rezilnice za krmo v veliki izbiri in izvrstni izpeljavi ponuja po najnižjih tovarniških cenah [162—9]

IG. HELLER, DUNAJ, Praterstrasse 78.

Slovenske zapisnike in razjasnila na zahtevanje brezplačno in franko. — Prodajalci dobé ugodne pogoje.

Zmožni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.